

Een zoveelste banenplan is niet de beste remedie tegen werkloosheid

Marc De Vos

Directeur

Itinera Institute

België is bevallen van het zoveelste banenplan: nummer 114 in de rij, als we de officiële teller van de webstek www.aandeslag.be erbij nemen. Dit banenplan is een tijdelijk crisisplan. Het is enkel van toepassing in 2010 en 2011, althans dat is nu het vrome voornemen. Het is ook een plan van zwaar kaliber. De bevoordeelde doelgroepen - vooral werkloze jongere laaggeschoolden werkloze vijftigplussers - krijgen zomaar eventjes een maandelijkse loonsubsidie mee van 1000 tot 1100 euro. De sociale bijdragen voor dezelfde doelgroepen zijn daarenboven vaak lager dan de norm. De combinatie van loonsubsidie en bijdragevermindering zal onweersaanbaar zijn. De tewerkstelling van laaggeschoolde werkloze jongeren staat gewoon in supersolden. Voor de regering is het een "win-win" plan omdat zowel de werknemers als werkgevers er beter van worden. Is dit effectief een gelukkige Nieuwjaarstijding, of zitten er addertjes onder het gras?

Vooreerst het goede nieuws. Er is eindelijk een crisisbeleid voor de onfortuinlijke werkzoekenden op de moeilijke arbeidsmarkt. Er was in ons land al heel veel geld en energie gegaan naar het vrijwaren van jobs en het vermijden van ontslagen. Denk maar aan de tijdelijke werkloosheid of aan het zogenaamde "crisis-tijdscrediet". Die maatregelen dienen telkens de gelukkigen die al een job hebben. Nu is er dus een maatregel voor zij die een job zoeken.

Positief is ook de vaststelling dat het banenplan werklozen aan de slag wil krijgen. Wat anders als een werkloosheidsuitkering zou worden betaald, dient nu tot drastische verlaging van de loonlasten bij aanwerving. Er zit met andere woorden een activeringsdrang in het banenplan en dat is goed: in de werkloosheid blijven steken, ondermijnt immers de rest van de carrière. We zullen ons menselijk kapitaal hard nodig hebben in de vergrijzing en dus moeten we absoluut voorkomen dat de crisis een verloren generatie van werklozen maakt. Er is ook een keerzijde aan de medaille.

Een zoveelste banenplan is niet de beste remedie tegen werkloosheid

Vooreerst de evidentie dat het banenplan allesbehalve gratis is, in tijden waarin iedereen beseft dat de budgettaire crisis ons hele welvaartsmodel op de helling zet. Politiek is en blijft echter een kwestie van prioriteiten stellen. Veel belangrijker is het gegeven dat het toegemeten budget een kunstmatige verkaveling van de arbeidsmarkt provoceert en daarenboven veel effectiever had kunnen besteed worden. Ik verklaar mij nader.

Het is eigen aan elk banenplan dat het de doelgroep van het plan voortrekt en bevoordeelt ten aanzien van anderen. Wie jonger is dan 26, hoogstens middelbaar onderwijs genoot en - al naargelang - minstens drie of zes maanden werkloos is, krijgt een serieuze loonsubsidie. Idem voor zij die ouder zijn dan 50 jaar en minstens zes maanden werkloos zijn. Brute pech voor een 27-jarige of een 48-jarige die evengoed wanhopig op zoek is naar een job, of voor zij die nog niet lang genoeg werkloos zijn: de doelgroep van het banenplan heeft een enorm kostenvoordeel en zal dus preferentieel worden aangeworven door werkgevers die altijd op kosten letten. Dat noemt men "verdringing": tewerkstelling in een banenplan ten koste van andere werkwilligen op de arbeidsmarkt.

Ongetwijfeld zullen duizenden werkzoekenden via het banenplan werk vinden. Maar daarmee zal dus helemaal niets gezegd zijn over hoeveel banen er netto zijn bijgemaakt. Daarvoor moet verdringing worden becijferd, alsook het dood gewicht van aanwervingen die

sowieso - ook zonder een banenplan - zouden hebben plaatsgevonden. De ervaring van decennia banenplannen in binnen- en buitenland leert dat een groot deel van hun budget eigenlijk verkwisting is, althans vanuit het perspectief van de totale arbeidsmarkt.

Uiteraard kan de politiek beslissen om een bepaalde groep op de arbeidsmarkt voor te trekken. Dat is de essentiële functie van een banenplan. Maar ook binnen het speelveld van politieke prioriteiten moet de meest efficiënte besteding van elke euro voorop staan. Welnu, wie activering beoogt, doet dat het best op maat van de werkzoekende: opleiding, scholing, stage of mobiliteit zijn bijvoorbeeld allemaal factoren die de kloof tussen werkloosheid en werk kunnen overbruggen. Een lineaire loonsubsidie is een heel bot instrument dat iedereen over dezelfde kam scheert en daarom per definitie voor dezelfde euro minder resultaat zal boeken dan een geïndividualiseerde benadering.

Eigenlijk had de federale regering er best aan gedaan om het budget van het nieuwe banenplan te gebruiken om het activeringsbeleid op regionaal niveau te ondersteunen met duidelijke resultaatsdoelstellingen. Maar dat is in het federale België zeer moeilijk en dat is ook politiek veel minder aantrekkelijk dan de fanfare over een banenplan waarvan het resultaat eigenlijk al bij voorbaat verzekerd is. Voor de bevoordeelde werknemers en hun werkgevers is er inderdaad een "win-win". Voor alle anderen op de arbeidsmarkt en ook voor de belastingbetaler zelf is er

Ongetwijfeld zullen duizenden werkzoekenden via het banenplan werk vinden. Maar daarmee zal helemaal niets gezegd zijn over hoeveel banen er netto zijn bijgemaakt.

Een zoveelste banenplan is niet de beste remedie tegen werkloosheid

een “lose”. Het nieuwe banenplan is een stap in de goede richting, maar het had nog enkele stappen beter gekund.

Marc De Vos

Directeur Itinera Institute
Docent UGent

Verschenen als opiniestuk in De Morgen van 21 januari 2010.

Onafhankelijke denktank en doetank voor duurzame economische groei en sociale bescherming.
“Think-tank” et “do-tank” indépendant pour une croissance économique et une protection sociale durables.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org